

Chief Editor's Note

Invasion of waves, invasion of thoughts

GholamReza Fadaie

Professor, Department of KIS, University of Tehran, Iran
ghfadaie@ut.ac.ir

Nowadays, as accepted as the era of information or digital, time has changed and has invited all people to a new world in which everybody must define himself. Avoiding from getting benefit from this human progress is useless; Rather, we must know this great technology best and adapt ourselves with its consequences. In fact, in many countries and among many nations there had been people who at first denied a new technology but afterwards they had to accept it. Those people who predict new comings in science and technology, and plan to use them are more broad-minded. The first step in knowing a new technology is to recognize its challenges. Indeed, there is no scientific progress that has no side effect in using it properly. The motivation for new technology which has changed the picture of the world has been for real progress, amusement, adventure seeking, getting rid from the disasters, benefit making, or other purposes even human depopulation.

However, we can divide the challenges of information technology into several subjective areas, but broadly we can divide them into two sections: invasion of waves, and invasion of thoughts.

Invasion of waves has been much discussed in these days, especially after the appearance of Corona virus. Many clips were delivered and read out as a consequence of 5G. It is obvious and undeniable that waves affect our cells. I do not want to discuss it more. But what is more important is the invasion of thoughts.

When I talk about invasion of thoughts I do not mean the obscene literature about corruption and disbeliefs, but I mean fake news and knowledge on social, cultural and political subjects claimed to be science but they are not. Content production is very important, and if a content is not identical, its owner may self-deceive in such a way that he may boast that he is a man of knowledge. Some of the impacts of such Pseudoscientific information are as follows:

It gives false knowledge, increases hesitation, adds to confusion, reduces the ability to make decisions, and complicates decision-making, and increases suspect and enmity. In such case, one who has plotted will gain.

In this situation what is very important is the need for consultation. Men and

organization should find some persons or places to receive guidance from them. Although internet is a source of consultations, individuals still need persons or places for help.

Public libraries are one of these places for consultation. If we regard them as places for only reading, internet and mobile and other media are rivals for them. Therefore, libraries have to take on other duties in order to be alive. Some of duties that may be taken on by libraries are as follows: Culture and economic education and training for family, community and country, job finding and skill increasing, education and consultation, preparing forum for philosophical debates, hygiene, psychology and psychotherapy and how to use drugs, consultation for social disabilities and disorders, creation of useful social networks, partnership in information and knowledge plans, creation of cultural and social contents, outsourcing the tasks of librarians to communities, and mass media especially radio & television, and mainly considering and investigating the conduct and demeanor of library members and others in order to attract them to the libraries.

Citation: Fadaei, GH.R. (2021). Editorial Notes- Invasion of waves, invasion of thoughts. *Research on Information Science & Public Libraries*. 27(1), 9-16.

Research on Information Science and Public Libraries, 2021, Vol.26, No.4, pp. 9-16

[DOR: 20.1001.1.26455730.1400.27.1.7.3](https://doi.org/10.26455730.1400.27.1.7.3)

© Iran Public Libraries Foundation

سخن سردبیر

تهاجم امواج، تهاجم افکار

غلامرضا فدایی

استاد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

ghfadaie@ut.ac.ir

امروز دنیا طور دیگر شده است و عصر اطلاعات و به‌ویژه اطلاعات دیجیتال همه را به جهانی دیگر فراخوانده و چهره جهان را به شکلی دیگر ترسیم کرده است. در این شرایط، باید دنیای جدید را درک کرد. مبارزه با این دستاورد بزرگ بشری که هر روز بر دامنه آن افزوده می‌شود فایده‌ای ندارد، بلکه باید با شناخت دقیق آن به آسیب‌شناسی آن پرداخت. سیر حضور فناوری و مقابله با آن در بعضی موارد و مناطق و سپس پذیرش آن در طول تاریخ همچنان وجود داشته و دارد. ملت‌هایی که پیشاپیش به استقبال تغییر می‌روند و آن را قبل از درک و دستیابی به آن فرهنگ‌سازی می‌کنند موفق‌ترند.

لازمه درک آن این است که آسیب‌های آن شناخته شود. ابتدا باید پذیرفت که هیچ پیشرفت علمی‌ای بدون عوارض وجود ندارد. فناوری‌های جدید که چهره جهان را تغییر داده‌اند:

(۱) یا برای آبادانی و پیشرفت است؛

(۲) یا برای تفنن است؛

(۳) یا برای ماجراجویی است؛

(۴) یا برای برون‌رفت است؛

(۵) یا برای سودآوری است؛

(۶) یا مقاصد دیگر از جمله نابودی بشر.

طبیعی است که رفتن به سوی هریک یا مجموعه‌ای از موارد بالا به انگیزه برمی‌گردد. انگیزه مهم‌ترین است و از ارزش حکایت می‌کند.

همان‌طور که اشاره شد، اکنون اوضاع عوض شده است و دنیای مجازی دنیای حقیقی شده و در تار و پود زندگی ما رخنه کرده است و امکان رسیدن به اهداف ملزوماتی را می‌طلبد.

حال باید خود را با آن تطبیق داد و به فواید و استفاده درست از آن و آگاهی نسبت به آسیب‌های آن هم توجه کرد. اگرچه می‌توان فواید و آسیب‌ها را به دسته‌های گوناگون تقسیم کرد، اما در یک نگاه کلی به آسیب‌ها می‌توان به دو بخش از آن اشاره کرد که من از آن به تهاجم یاد می‌کنم: تهاجم امواج و تهاجم افکار.

هجوم امواج یکی از مسائل مهم در جهان امروز است. متخصصان درباره امواج و در خصوص اینکه اصلاً وجود و پدیده چیزی فراتر از موج هست یا نه بحث‌ها داشته‌اند. اما نکته قابل توجه این است که امواج با طول موج‌های خاص می‌توانند با سلامت جسم ما هم‌نوا باشد و اگر از آن بالاتر یا پایین‌تر باشند تأثیرات مخرب دارند. درباره بروز پدیده کرونا بحث‌های زیادی شد و اینکه اصلاً آیا واقعیت آن با فناوری الکترونیکی فایده‌جوی مرتبط است یا نه بسیار نوشته شد. در هر حال، این احتمال قوی وجود دارد که با توسعه امواج، سلول‌های بدن تخریب شود و آن را مستعد پذیرش بیماری‌ها کند.

در هر حال، بدون اینکه ما بدانیم یا بخواهیم، با میل و رغبت خود داریم سلول‌های بدن خود را فرسوده می‌کنیم و در معرض انواع آسیب‌ها قرار می‌دهیم.

اما مهم‌تر تأثیر بر افکار است و فناوری اطلاعات راه را برای گسترش افکار و انتشار آن بسیار فراهم کرده است و یا بهتر است گفته شود که فناوری اطلاعات بستری ساخته است تا افکار و عقاید انتشار حداکثری یابند. من در اینجا از تولید و اشاعه موارد خلاف اخلاق یا ترویج فساد و بزهکاری سخن نمی‌گویم که خود داستان بسیار مفصل و غم‌باری دارد که مجال بحث آن در اینجا نیست. من از محتوایی سخن می‌گویم که جنبه علمی یا شبه‌علمی دارند و تولیدکنندگان یا انتشاردهندگان آن‌ها به ظاهر قصد خیر دارند. به تعبیر دیگر، تولید محتوا است که به فناوری اطلاعات هویت می‌بخشد و ضرورت و توسعه آن را توجیه‌پذیر می‌کند. افکار هم جنبه مثبت دارد و هم جنبه منفی. در جنبه مثبت آن بحثی نیست و اگر سازندگان فناوری‌های اطلاعاتی با قصد خیر و نیز تولیدکنندگان محتوا به خاطر اهداف بشردوستانه اقدام می‌کردند چیزی بالاتر از آن نبود، هرچند تأثیر منفی و مخرب امواج بر بدن به جای خود محفوظ است. اما اگر محتوای تولیدشده منفی باشد یا از جانب مغرضان برای استثمار و استعمار مردم جهان باشد آنگاه آسیب‌ها بسیار زیاد خواهد بود. از جمله آثار منفی تهاجم افکار این است که:

- علم کاذب به انسان می‌دهد؛ امروزه داشتن اطلاعات به قدری مهم است که ما حاضریم سلامت خود را فدای آن کنیم. البته، اگر اطلاعات سازنده و مستند باشد، چاره‌ای از آن نیست و برای کسب علم باید چنین کنیم و مخاطرات را به جان خریم. اما وقتی اطلاعات مستند نباشد یا به قصد تخریب توزیع شود و به منبع آن توجه نکنیم، خود را عالم و آگاه می‌دانیم، در حالی که چنین نیستیم. شبه‌علم بسیار خطرناک است و این نیاز به قدرت تحقیق و مستندسازی و تجزیه و تحلیل دارد و این کار هر کس نیست. عیب توزیع و انتشار اطلاعات به این صورت این است که بی نیازی به پرسش از دیگران را القا می‌کند و هر کس سر در گوشی یا رایانه خود دارد و خود را عالم فرض کرده و از مشاوره با دیگران پرهیز می‌کند.
- تردید را بالا می‌برد؛ آسیب دیگر افزونگی اطلاعات این است که در انسان در مواردی شک ایجاد می‌کند. توزیع اطلاعات بی سند یا با سند ضعیف یا دریافت بریده‌هایی از گفتارها یا نوشته‌ها، با غرض خاص، انسان را دچار تردید می‌کند. در صحنه فعالیت‌های سودآورانه یا اجتماعی، آدم‌ها برای بیرون راندن رقیب از صحنه به هر وسیله‌ای متوسل می‌شوند. برای مثال، در هر کشور به هنگام انتخابات، هر گروهی برای تبلیغ نامزد خود از هر وسیله‌ای استفاده می‌کند.
- تحیر را می‌افزاید؛ پس از شک، حیرت افزایی نتیجه دیگر اطلاعات بی‌سند و یا با سند ضعیف است. فناوری اطلاعات در دست همه است و همه از آن استفاده می‌کنند. بدیهی است سوءاستفاده کنندگان انگیزه بیشتری برای سودآوری یا تخریب دیگران دارند و از این باب موفق‌ترند، و افراد خوش خیال یا خوش بین، فارغ از تلاش دیگران، تلاشی برای آگاهی‌بخشی نمی‌کنند و به کار خویش مشغول‌اند. نتیجه اینکه سوءاستفاده کنندگان بسیاری را در هاله‌ای از حیرت فرو می‌برند.
- قدرت تصمیم‌گیری را کم و انتخاب‌ها را سخت می‌کند؛ اگر در انتخاب مواجه با دو گزینه باشید، سریع تصمیم می‌گیرید، اما اگر تعداد گزینه‌ها بیش از صد تا شد قدرت تصمیم‌گیری شما سخت خواهد شد. این در صورتی است که همه گزینه‌ها به راستی تبلیغ کنند و راست بگویند. اگر خلاف واقع هم در بین باشد، معلوم است که فرایند و نتیجه این تصمیم‌گیری چه خواهد بود.

- بدبینی و دشمنی ایجاد می‌کند؛ سرانجام، وقتی در امور سیاسی و اجتماعی و فرهنگی شایعات و تبلیغات دروغین زیاد شد و مراحل پیشین را پشت سر گذاشتید لاجرم سرخورده و گرفتار بدبینی و سپس دشمنی می‌شوید. و در نتیجه،

- آن کس که هدف سوء دارد برنده می‌شود؛ زیرا در امور اجتماعی و سیاسی و فرهنگی آن کس که هدف سوء خاصی را دنبال می‌کند می‌خواهد شما را در تصمیم‌گیری مردد کند و همین تردید فرصت خوبی برای برنده شدن او خواهد بود. برای مثال، همین که دانش‌آموزان را نسبت به تلاش واقعی برای کسب دانش مردد کند کافی است و برای آنان هدف تلقی می‌شود. گرفتاری‌هایی که اعتیاد به بار آورده و جوانان و نوجوانان ما را گرفتار کرده است حاصل همین تبلیغات سوء و ناتوانی کارگزاران و خیرخواهان در جلوگیری از آن است.

افکار راست و دروغ، و تبلیغات بی‌حد و حصر در فضاهای حقیقی و مجازی تأثیر خود را می‌گذارد و در اینجا است که ضرورت مشاوره با افراد آگاه و مسئول بیشتر می‌شود. پس، باید افراد و به‌ویژه سازمان‌های مسئول خود را آماده کنند. نظامات به‌ویژه آن‌هایی که رسالت فرهنگی-اجتماعی دارند نقش‌آفرین‌اند.

کتابخانه‌های عمومی یکی از این نظامات است. دنیای فناوری با کسی شوخی ندارد و هر فرد یا سازمانی که خود را درنیابد و با شرایط فعلی به‌طور علمی هماهنگ نسازد محکوم به فناست. بسیار شنیده و دیده‌ایم که مشاغلی از دست رفته و جای خود را به مشاغل جدید داده‌اند و این امری اجتناب‌ناپذیر است. نه تنها انطباق با وضع موجود امری لازم است، بلکه آینده‌پژوهی در هر سازمانی جزء لوازم حیات آن سازمان خواهد بود. سازمان‌ها باید پیش‌بینی‌های لازم را برای آینده انجام دهند و چنانچه نتوانند برای ابراز وجود محملی پیدا کنند باید کار خود را واگذارند. اینکه در بسیاری از موارد می‌بینیم که بعضی مغازه‌ها به دلیل تغییر شغل جنس‌های خود را به حراج می‌گذارند علاوه بر سودجویی پیام بی‌خاصیتی آن شغل را تداعی می‌کند.

پرسش این است که آیا کتابخانه‌های عمومی با شرایط جدید که کرونا هم مزید بر علت شده است، خود را تطبیق داده‌اند؟ آیا کتابخانه‌های عمومی مانند آموزش و پرورش تشکیلاتی همچون «شاد» یا «مدرسه تلویزیونی ایران» درست کرده‌اند؟ البته، این بدین معنا نیست که آن دو

برنامه کاملاً مطلوب‌اند و البته کتابخانه‌ها هم همچون آموزش و پرورش نیست اما نشان می‌دهد که محیط عوض شده است.

واقعیت این است که اگر کتابخانه‌ها را محل خواندن یا حتی مشاوره تلقی کنیم، معارضانی سرسخت برای آن‌ها به وجود آمده‌اند. تلفن‌های همراه، رایانه و اینترنت و ابزارهای دیگر رقبای بزرگی در این زمینه هستند. انفجار اطلاعات خود نام دیگری برای تهاجم افکار است و این در امور اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بیشتر مصداق دارد. باید شیوه‌های دیگر را انفرادی یا با ترکیب و با مشاوره از متخصصان پیگیری، و از آن‌ها برای جلب افکار عمومی و توجیه ضرورت وجودی خود و تفهیم آن به مقامات مسئول و تصمیم‌گیر از جمله در موضوعات زیر استفاده کرد:

- فرهنگ و اقتصاد خانه، محله و کشور؛
- کسب‌وکار و مهارت‌افزایی و تعمیرکاری؛
- تربیت و مشاوره؛
- بحث‌های فلسفی و حکمی؛
- پزشکی، درمان و روان‌درمانی و نحوه استفاده از داروها؛
- بررسی آسیب‌پذیری‌های اجتماعی و انتشار آن؛
- ایجاد شبکه‌های مفید اطلاع‌رسانی؛
- مشارکت در طرح‌های کلان اطلاعاتی و دانشی و نشان دادن نقش کتابخانه‌ها به‌ویژه در مسائل فرهنگی؛
- خلق منابع جدید و جست‌وجوی خلأهای فرهنگی و اجتماعی؛
- برون‌گرایی در محله یا منطقه و در صداوسیما؛
- تولید نرم‌افزار یا محتوا و ایجاد جاذبه برای اینکه تماس بگیرند؛ و
- اخلاق که از همه مهم‌تر است. بشر امروز در دنیای خشک اطلاعات به اخلاق و انسانیت نیاز دارد، گرچه بهره‌کشی از اطلاعات و سودجویی از آن اطلاعات را هم به چالش کشیده است.

بدیهی است که نبودن نیروی کار متفکر و علاقه‌مند به کار، عدم اختصاص آموزش مفید به آن‌ها، یا ندادن اختیار لازم برای انجام فعالیت، کتابخانه‌های عمومی را به مراکزی منفعل و آسیب‌پذیر تبدیل می‌کند.

اگر در هر یک از موارد فوق به صورت عمیق کار شود، چه بسا بتوان الگو یا مدلی طراحی و آن را برای استفاده داخلی و خارجی تثبیت کرد تا دیگران از آن بهره ببرند. تصادفاً اغلب مقالات این شماره به نوعی بر اهمیت توجه به خدمات نوین کتابخانه‌ها تأکید دارند. امید است استادان و دانشجویان با اهتمامی بیشتر بر روی موضوعات فوق‌الاشاره تحقیق ثمربخش کنند و برندهایی را بیافرینند

استناد: فدایی، غلامرضا (۱۴۰۰). یادداشت سردبیر- تهاجم امواج، تهاجم افکار. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*. ۲۷(۱)، ۹-۱۶.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی. دوره ۲۷، شماره ۱، صص ۹-۱۶

[DOR: 20.1001.1.26455730.1400.27.1.7.3](https://doi.org/10.1001.1.26455730.1400.27.1.7.3)

© نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور